

Na osnovu člana 5. stav (1) tačka h) i člana 19. stav (1) tačka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 75/17) i čl. 27. stav (9) tačka d), 79. tačka e), 80. stav (5) i 248. Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 27/17), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 13.10.2017. godine donosi

ODLUKU O INTERNOM PROCESU PROCJENE ADEKVATNOSTI KAPITALA U BANCI

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Predmet odluke

- (1) Ovom odlukom propisuju se obaveze banke u pogledu provođenja postupaka internog procesa procjene adekvatnosti kapitala (engl. Internal Capital Adequacy Assessment Process – u daljnjem tekstu: ICAAP) u skladu sa rizičnim profilom banke, te načina i rokova izvještavanja Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) o primjeni ICAAP-a, na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi.
- (2) Ova odluka primjenjuje se na banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH), kojima je Agencija izdala dozvolu za rad.
- (3) Na pitanja vezana za upravljanje rizicima u bankama koja nisu regulirana ovom odlukom, a regulirana su zakonom ili drugim podzakonskim aktima, primjenjivat će se odredbe tog zakona ili drugog podzakonskog akta.

Član 2.

Strategije, planovi i postupci za planiranje kapitala u banci

- (1) Banka je dužna donijeti strategiju kapitala čijim će se provođenjem osigurati adekvatno, efikasno i sveobuhvatno planiranje kapitala, koje pored propisanog minimalnog iznosa regulatornog kapitala, pokriva i sve ostale rizike kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, kao i postupke za kontinuiranu procjenu i održavanje kapitala koji je rezultat provođenja ICAAP-a.
- (2) Banka je dužna donijeti plan za upravljanje kapitalom kojim se jasno definiraju:
 - a) strateški ciljevi i rokovi za njihovo ostvarenje, uzimajući u obzir makroekonomsko okruženje i faze ekonomskog ciklusa,
 - b) postupci planiranja kapitala i odgovornosti za taj postupak,
 - c) način dostizanja i održavanja adekvatnog nivoa kapitala kao rezultata planiranja u budućem periodu, a najmanje za period od naredne tri godine,
 - d) plan za postupanje u vanrednim situacijama, kojim će se definirati mjere za održavanja adekvatnog nivoa kapitala kao rezultata planiranja kapitala (npr. način pribavljanja dodatnog kapitala, ograničavanje poslovne aktivnosti i dr.),
 - e) politiku dividendi, usklađenu sa propisanim regulatornim zahtjevima u pogledu održavanja regulatornog kapitala i kapitala kao rezultata ICAAP-a, i
 - f) odrednice u pogledu politike i prakse za utvrđivanje i isplatu varijabilnih naknada upravi i ključnim zaposlenicima banke koji značajno utječu na profil rizika banke, sa osvrtnom na usklađenost sa propisanim regulatornim kapitalnim zahtjevima.

Član 3.

Uspostavljanje i provođenje ICAAP-a

- (1) Banka je dužna, na kontinuiranoj osnovi, uspostaviti i provoditi odgovarajući dokumentovani postupak za utvrđivanje i osiguranje primjerenog nivoa kapitala koji je

rezultat ICAAP-a i koji odgovara prirodi, obimu i složenosti aktivnosti banke, pri tome uzimajući u obzir profil rizičnosti, sistem upravljanja rizicima i tehnike kojima se koristi za smanjenje rizika.

- (2) Pri odabiru postupka za utvrđivanje i osiguranje primjerenog nivoa kapitala banke koji je rezultat ICAAP-a, banka može uzeti u obzir i druge faktore, kao što su tržišna pozicija, ulazak na nova tržišta, dostupnost kapitala i preuzimanja drugih društava, te ostale strateške ciljeve. Utjecaj navedenih faktora na visinu procijenjenog kapitala kao rezultata ICAAP-a banka je dužna analizirati i dokumentovati.
- (3) Postupak iz stava (1) ovog člana smatrat će se odgovarajućim ako:
 - a) je zasnovan na identifikovanju, mjerenju ili procjeni i praćenju značajnih rizika kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, u skladu sa propisanim regulatornim zahtjevima u upravljanju rizicima u bankama,
 - b) osigurava adekvatan nivo kapitala, kao rezultat ICAAP-a, s obzirom na profil rizičnosti banke,
 - c) je na odgovarajući način uključen u sistem internog upravljanja bankom i donošenja odluka u banci.
- (4) Banka je dužna definirati, dokumentovati i redovno nadzirati postupak procjenjivanja iz st. (1), (2) i (3) ovog člana.
- (5) Interna revizija banke dužna je najmanje jednom godišnje provesti procjenu prikladnosti ICAAP-a, kako bi se osiguralo da ICAAP na jasan i cjelovit način bude proporcionalan prirodi, obimu i složenosti aktivnosti banke.
- (6) Adekvatnost uspostavljenog ICAAP-a u banci predmet je supervizorskog pregleda i ocjene, na osnovu kojeg Agencija po potrebi donosi odluku o daljnjim nadzornim mjerama, u skladu sa zakonskim propisima i podzakonskim aktima.

II. POSTUPAK ICAAP-a U BANKAMA

Član 4.

Faze postupka ICAAP-a

- (1) Banka je dužna da svojom metodologijom ustanovi kvantitativne i kvalitativne kriterije na osnovu kojih utvrđuje značajne rizike koji će biti uključeni u ICAAP, uzimajući u obzir vrstu, obim i složenost svog poslovanja, kao i specifičnost tržišta na kojima posluje. Banka je dužna ICAAP-om obuhvatiti sljedeće faze:
 - a) utvrđivanje značajnih rizika,
 - b) mjerenje ili procjenu pojedinog rizika i određivanje pripadajućih iznosa internih kapitalnih zahtjeva kao rezultat ICAAP-a,
 - c) određivanje ukupnoga kapitala kao rezultat ICAAP-a,
 - d) upoređivanje regulatornog kapitala i kapitala koji je utvrđen kao rezultat ICAAP-a.
- (2) Banka je dužna postupak iz stava (1) ovog člana provoditi najmanje jednom godišnje, a u slučaju značajne promjene profila rizičnosti i češće.

Član 5.

Značajni rizici

- (1) Banka je dužna na osnovu svog profila rizičnosti utvrditi značajne rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, a koje će obuhvatiti ICAAP-om. Pri procesu utvrđivanja značajnih rizika, banka uzima u obzir vrstu, obim i složenost svojih aktivnosti i tržišta na kojima posluje.
- (2) Radi provođenja procesa iz stava (1) ovog člana, banka je dužna kontinuirano i sveobuhvatno procjenjivati sve rizike kojima je ili kojima bi mogla biti izložena u svom poslovanju, te analizirati uzroke izloženosti pojedinim rizicima, u skladu sa propisanim regulatornim zahtjevima za upravljanje rizicima u bankama, kao i utjecaj vanjskih faktora

(ekonomsko, regulatorno i poslovno okruženje).

- (3) Za pojedinačne rizike koji nisu u skladu sa stavom (2) uključeni u ICAAP, banka je dužna da na dokumentovan način obrazloži razloge njihovog neuključivanja, odnosno zbog kojih smatra da izloženost banke tim rizicima nije značajna.

Član 6.

Metodologija mjerenja ili procjene značajnih rizika

- (1) Banka je dužna pri postupku procjene adekvatnosti internih kapitalnih zahtjeva, kvantitativnim metodama mjeriti ili, ako nije u mogućnosti kvantificirati značajne rizike, procjenjivati značajne rizike koristeći se metodologijom i pristupima koji su najprikladniji za njezinu organizaciju i poslovne aktivnosti.
- (2) Banka je dužna utvrditi za koje je rizike, pri ICAAP-u, primjereno koristiti se kvantitativnim metodama, a za koje je rizike prikladnije umjesto kvantificiranja internih kapitalnih zahtjeva u ICAAP-u koristiti se isključivo mjerama smanjenja ili kontrole rizika.
- (3) Banka se može koristiti različitim pristupima internog procesa izračuna, odnosno procjene internih kapitalnih zahtjeva za različite vrste rizika, a pri tome je dužna definirati odgovarajuću metodologiju mjerenja ili procjene svakog rizika te dokumentovati i obrazložiti sljedeće:
 - a) metode, odnosno pristupe mjerenja rizika,
 - b) procjene rizika koji se ne mogu mjeriti kvantitativnim metodama i
 - c) sve korekcije iznosa rizika kada utvrdi da metode za mjerenje ili procjenu specifičnog rizika ne pokazuju trenutnu izloženost banke tom riziku.
- (4) Ne dovodeći u pitanje primjenu stava (3) ove odluke, banka je kod izračunavanja internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, koji se zasniva na rejtingu vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika dužna uzeti u obzir i druge relevantne informacije.
- (5) Kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva banka mora uzeti u obzir sljedeće:
 - a) rizike za koje se računaju minimalni kapitalni zahtjevi (kreditni rizik, tržišni rizici, operativni rizik),
 - b) rizike koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima (moguća podcijenjenost uslijed primjene različitih pristupa u izračunu kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik),
 - c) rizike za koje se ne računaju minimalni kapitalni zahtjevi, te
 - d) faktori koji proizlaze iz ekonomskog, regulatornog ili poslovnog okruženja, ukoliko nisu uključeni u rizike, navedene u prethodnim tačkama ovog stava.
- (6) Ukoliko banka nije u svojoj metodologiji utvrdila način procjene internog kapitalnog zahtjeva za ostale značajne rizike, dužna je za te rizike izdvojiti od 5-15% ukupnog regulatornog kapitala.

Član 7.

Testiranje otpornosti na stres

Banka je dužna da redovno, a najmanje jednom godišnje za potrebe ICAAP-a, provodi testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike te da rezultate testiranja otpornosti na stres koristi pri izračunu internih kapitalnih zahtjeva.

Član 8.

Definiranje raspoloživog kapitala za potrebe ICAAP-a

Banka je dužna definirati kategorije i sastavne elemente kapitala kojima se koristi za potrebe izračuna raspoloživog kapitala za potrebe ICAAP-a, vodeći pri tome računa da pojedini dijelovi kapitala najbolje pokazuju pravu vrijednost imovine i obaveza, te sposobnost pokrivanja gubitka.

Član 9.

Definiranje internih ciljeva za osiguranje primjene ICAAP-a

- (1) Banka će definirati odgovarajuće interne ciljeve za osiguravanje primjene ICAAP-a. Interni ciljevi su odgovarajući ako, kao minimum, definiraju pristup za osiguranje potrebnog kapitala:
 - a) tokom uobičajenog poslovanja banke,
 - b) u izvanrednim okolnostima.
- (2) Internim ciljevima, navedenim u stavu (1) ovog člana u tački a), banka će razmatrati i odgovarajuću zaštitu interesa dioničara, uprave i nadzornog odbora i drugih zaposlenika banke, deponenata i drugih klijenata banke. Zaštita ovih interesa je adekvatna ako dostupnost primjene ICAAP-a omogućava zaštitu od događaja koji bi mogli negativno utjecati na normalno odvijanje aktivnosti banke. Banka će, također, razmatrati interne ciljeve u pogledu pokrića manje značajnih rizika, koji se često realizuju.
- (3) Internim ciljevima, navedenim u stavu (1) ovog člana tačka b), banka će također razmatrati i odgovarajuću zaštitu interesa povjerilaca banke. Zaštita ovih interesa je odgovarajuća ako primjena ICAAP-a omogućava zaštitu od događaja koji bi mogli negativno utjecati na isplatu obaveza prema povjeriocima banke.
- (4) Kada utvrđuje interne ciljeve za osiguranje odgovarajućeg nivoa adekvatnosti kapitala koji je rezultat ICAAP-a, banka mora uzeti u obzir vlastitu sposobnost za pristup izvorima kapitala.

Član 10.

Izračunavanje internih kapitalnih zahtjeva

- (1) Banka izračunava ukupne interne kapitalne zahtjeve sabiranjem:
 - a) internih kapitalnih zahtjeva za rizike za koje je propisana obaveza izračunavanja minimalnih kapitalnih zahtjeva (kreditni, uključujući i rizik namirenja, tržišni rizik i operativni rizik) i
 - b) internih kapitalnih zahtjeva za ostale značajne rizike u poslovanju banke, a koji nisu obuhvaćeni tačkom a) ovog stava.
- (2) Banka je dužna održavati kapital kao rezultat ICAAP-a najmanje u iznosu ukupnih internih kapitalnih zahtjeva, a taj iznos nikada ne može biti manji od ukupnih minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa regulatornim zahtjevima.

Član 11.

Postupak upoređivanja

- (1) Banka je dužna uporediti procijenjeni kapital kao rezultat ICAAP-a i regulatorni kapital, izračunat u skladu sa regulatornim zahtjevima, te navesti njihove sličnosti i razlike.
- (2) Banka je dužna na kraju poslovne godine (stanje na dan 31.12.) izračunavati:
 - a) iznos ukupnog potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP-a,
 - b) ciljani nivo raspoloživog kapitala za potrebe ICAAP-a i regulatornog kapitala na kraju tekuće finansijske godine, koji je usklađen s poslovnim planom banke za period od najmanje tri godine.
- (3) Banka je dužna osigurati da u godišnji plan poslovanja budu uključene mjere za poboljšanje ICAAP-a koje je potrebno poduzeti, a koje proizlaze iz analize rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, rezultata ICAAP-a, odnosno identifikovanih slabosti i nedostataka u ICAAP-u.

III. ICAAP U SISTEMU INTERNOG UPRAVLJANJA

Član 12.

Uključivanje ICAAP-a u sistem internog upravljanja

- (1) ICAAP mora biti sastavni dio sistema internog upravljanja bankom.

- (2) Banka je dužna koristiti se rezultatima ICAAP-a minimalno u sljedećim procesima:
 - a) definiranju i praćenju ostvarenja strategije i politika za upravljanja rizicima,
 - b) alokaciji kapitala na pojedine poslovne funkcije banke,
 - c) donošenju odluka o kreditiranju i usvajanju finansijskog plana (budžet) i
 - d) donošenju značajnih strateških odluka (npr. novi proizvodi, usluge i/ili sistemi, ulazak na nova tržišta itd.).
- (3) Nadzorni odbor i uprava banke su odgovorni da primjenom ICAAP-a osiguraju da kapital banke u svakom trenutku podrži sve rizike kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju.
- (4) Banka je dužna da redovno, a najmanje jednom godišnje, provjerava i preispituje ICAAP, kao i da, ako je neophodno, na odgovarajući način revidira taj postupak.
- (5) Pored redovne godišnje provjere postupka u ICAAP-u, banka je dužna da preispituje i revidira ICAAP kada god je izložena novim rizicima i značajnim promjenama u poslovanju, kako u svojim strateškim opredjeljenjima i operativnim planovima, tako i u vanjskom okruženju.

Član 13.

Dužnosti nadzornog odbora i uprave banke u ICAAP-u

- (1) Nadzorni odbor banke dužan je:
 - a) donijeti strategiju kapitala iz člana 2. ove odluke,
 - b) usvojiti prijedlog uprave o strukturi postupka u ICAAP-u, a u slučaju prilagođavanja postupka nadzirati provođenje istog, prema značajnim promjenama u strategijama, politikama, organizaciji i poslovnom okruženju,
 - c) nadzirati da se rezultati postupka u ICAAP-u upotrebljavaju prilikom donošenja odluka, a u skladu s usvojenim strategijama,
 - d) analizirati ostvarenje strategije za upravljanje rizicima u odnosu na kapital koji je rezultat ICAAP-a,
 - e) razmotriti i usvojiti izvještaje o primjeni ICAAP-a koje banka dostavlja Agenciji, u skladu s članom 15. ove odluke, i
 - f) usvojiti interne akte banke kojim se uređuje sadržaj, način, dinamika i linije izvještavanja o ICAAP-u.
- (2) Uprava banke dužna je:
 - a) osigurati provođenje postupka u ICAAP-a i njegovu usklađenost sa odredbama ove odluke, te internim aktima banke donesenim u skladu s ovom odlukom,
 - b) osigurati da se u ICAAP uključe svi značajni rizici,
 - c) detaljno utvrditi elemente postupka u ICAAP-u (metode koje se primjenjuju, pretpostavke, postupak procjene, način održavanja adekvatnog nivoa i strukture kapitala banke),
 - d) osigurati upotrebu prikladnih metoda,
 - e) detaljno propisati postupak alokacije kapitala kao rezultata ICAAP-a,
 - f) uspostaviti odgovarajući sistem internih kontrola u ICAAP-u, kao i u postupku osiguravanja nivoa i strukture kapitala,
 - g) osigurati dokumentovanost postupka u ICAAP-u,
 - h) osigurati adekvatne resurse za provođenje postupka u ICAAP-u i njegovo potpuno razumijevanje od strane svih zaposlenika uključenih u postupak,
 - i) propisati dužnosti i odgovornosti dodijeljene pojedinim funkcijama i organizacionim jedinicama banke na način da se osigura jasna podjela dužnosti i odgovornosti i jasne linije izvještavanja u skladu s tim,
 - j) osigurati da postupak u ICAAP-u bude sastavni dio sistema internog upravljanja bankom,
 - k) osigurati redovnu procjenu prikladnosti postupka u ICAAP-u,

- l) osigurati pouzdano, tačno i pravovremeno izvještavanje Agencije u skladu s članom 15. ove odluke, i
- m) osigurati pravovremeno i sveobuhvatno izvještavanje nadzornog odbora o provedenom postupku u ICAAP-u.

Član 14.

Uloga kontrolnih funkcija u ICAAP-u

U skladu sa zakonskim propisima, banka je dužna u ICAAP-u osigurati da:

- a) se analiza, praćenje i izvještavanje o ICAAP-u obavlja u okviru funkcije upravljanja rizicima, kao i provjera strategija i postupaka ocjenjivanja potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP-a;
- b) interna revizija, kao nezavisna funkcija u banci, vrši ocjenu strategija, politika i postupaka utvrđivanja potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP-a srazmjerno rizičnom profilu banke;
- c) funkcija praćenja usklađenosti poslovanja prati usklađenost ICAAP-a sa zakonskim propisima, podzakonskim aktima i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, kao i internim aktima banke, identifikuje propuste i procijeni rizike koji su posljedica neusklađenosti, te procjenjuje efekte izmjene relevantnih propisa na poslovanje banke i dr.

IV. IZVJEŠTAVANJE AGENCIJE

Član 15.

Izvještaj o primjeni ICAAP-a

- (1) Banka je dužna dostavljati Agenciji Izvještaj o primjeni ICAAP-a u štampanoj i u elektronskoj formi.
- (2) Banka je dužna sastaviti Izvještaj iz stava (1) ovog člana sa stanjem na dan 31.12. prethodne godine i dostaviti isti Agenciji najkasnije do 30.04. tekuće godine.

Član 16.

Informatička podrška ICAAP-u

- (1) Banka je dužna da, u okviru strategije razvoja informacionog sistema banke i politike sigurnosti informacionog sistema, definira i adekvatnu informatičku podršku ICAAP-u u skladu sa odredbama ove odluke, kako bi osigurala sveobuhvatnu, pouzdanu, blagovremenu i tačnu obradu podataka, odnosno informatičku osnovu za adekvatno utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva za pokriće svih značajnih rizika u poslovanju i izvještavanje Agencije o primjeni ICAAP-a.
- (2) Banka je dužna da primjenjuje i održava adekvatan informacioni tok koji omogućava efikasno provođenje Strategije, planova i postupaka za planiranje kapitala u banci, koji predstavlja integralni dio informacionog sistema banke.

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 17.

Prijelazne odredbe

Direktor Agencije će u roku od 60 (šezdeset) dana od dana stupanja na snagu ove odluke donijeti Smjernice za izvještavanje o primjeni ICAAP-a, propisati sadržaj i formu Izvještaja iz člana 15. ove odluke, kao i način popunjavanja istog.

Član 18.
Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj: U.O.-08-06/17
Sarajevo, 13.10.2017. godine

PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA

mr. sc. Ljerka Marić, dipl.ecc., s.r.